

Товстоп'ят Олеся Володимирівна,
учитель української мови та літератури Черкаського колегіуму «Берегиня» Черкаської
міської ради

Андрій Кокотюха «Гімназист і Чорна Рука»

Модельна навчальна програма

«Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти
(автори: Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Слижук О. А., Тригуб І. А.)

Варіант 1

У завданнях 1-10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Віднайдіть серед запропонованих тлумачень те, яке найповніше відтворює поняття детектив.

А Детектив – різновид творів масової культури, у яких не розкривається певна таємниця, пов'язана зі злочином.

Б Детектив – різновид творів масової культури, у яких розкривається певна таємниця, пов'язана з внутрішніми переживаннями героїв.

В Детектив – різновид творів масової культури, в яких описують злочини.

Г Детектив – різновид творів масової культури, в яких розкривається певна таємниця, пов'язана зі злочином.

2. Згадайте прізвище головного героя.

А Туряниця

Б Турянський

В Турян

Г Турянов

3. Скільки років було Юркові?

А 12 з половиною років

Б 11 років

В 13 років

Г 12 років

4. Вичначте головний простір твору, де розгортається сюжет.

А сучасний

Б психологічний

В шкільний

Г суспільний

5. Укажіть послідовність композиції детективу.

А розвиток дії – зав'язка – кульмінація – розв'язка

Б зав'язка – розвиток дії – кульмінація – експозиція – розв'язка

В кульмінація – розв'язка – розвиток дії – зав'язка

Г зав'язка – кульмінація – розвиток дії – розв'язка – експозиція

Д експозиція - зав'язка – розвиток дії – кульмінація – розв'язка

6. Укажіть правильну назву людини, що розслідує злочин.

А сищик

Б детектив

В нишпорка

Г шукач

7. Віднайдіть слово, що НЕ є синонімом до слова *джентельмен*.

- А аміго
- Б парубок
- В місьє
- Г чоловік
- Д лиходій
- Е сеньйор

8. Куди було заборонено ходити учням?

- А у комп'ютерний клуб
- Б на дискотеку
- В у піцерію
- Г у кінотеатр

9. Згадайте професію мами Юрка.

- А бухгалтер
- Б касир
- В інженер
- Г учитель

10. Визначте жанр: «Гімназист і Чорна Рука».

- А детективне оповідання
- Б прозаїчний твір
- В пригодницька повість
- Г детективна повість

Завдання 11-15 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між цитатами та художніми образами.

<i>Цитати</i>		<i>Художні образи</i>	
1	«Два маленьких шрамики-єдина згадка про ту страшну хворобу»	А	Шпиг
2	«Ясно, хитрун брав суму, потрібну ніби для репетитора. Сам же йшов у комп'ютерний клуб...»	Б	Юрко
3	«-Чорний відбиток руки замість підпису...»	В	Коля
4	«...писав шпаргалки на контрольних з математики в есемесках і пересилав відразу кільком учням».	Г	Володька

1	2	3	4

12. Установіть відповідність між цитатами та художніми персонажами.

<i>Цитати</i>		<i>Художній персонаж</i>	
1	«... Уся наука-самі понти!»	А	Юрко
2	« Не вийде мовчати»	Б	Коля
3	«Увесь цей час ...сидів на задніх лапах і крутив короткою шиєю, щоразу переводячи погляд на того, хто говорив про нього»	В	Гліб
4	«...трохи нагадував щура»	Г	Джентльмен

1	2	3	4

13. Співвіднесіть персонажа із його роллю у творі.

<i>Персонаж</i>		<i>Роль</i>	
1	Назар Шпиг	А	правнук пані Галини
2	Блоха	Б	бульдог
3	Олесь	В	класний керівник
4	Джентльмен	Г	детектив

1	2	3	4

14. Поєднайте значення зі словами-термінами, які до них належать.

<i>Значення</i>		<i>Слова-терміни</i>	
1	сукупність матеріальних надбань високої цінності, якими володіє людина, що можна розглядати як синонім багатства.	А	камізелька
2	вихователька, переважно з іноземців, яку наймали для дітей в дворянських сім'ях	Б	клозет
3	туалет, розташований всередині приміщення, в якому фекалії збираються до вигрібної ями, що має вигрібний люк зовні приміщення .	В	фортуна
4	вид чоловічого (рідше жіночого) верхнього одягу без коміра та рукавів, який одягають під піджак чи інший верхній одяг (фрак, смокінг).	Г	бонна

1	2	3	4

15. Співвіднесіть райони Києва і фото.

<i>Район Києва</i>		<i>Фото</i>	
1	У цьому районі в центрі міста розташовано монастирський комплекс Києво-Печерської лаври з ошатними будівлями й катакомбами. У музеї "Національний музей історії України у Другій світовій війні. Меморіальний комплекс" є "Батьківщина-Мати" – велична скульптура, з якої відкривається краєвид на місто.	А	Подільський район
2	Історична місцевість Києва, низинна частина історичного центра міста, стародавній район ремісників і річковиків. Простягається вздовж правого берега Дніпра і Київської гавані, попід горами Старокиївською, Замковою, Щекавицею і Юрковицею між Пішохідним мостом через Дніпро і Заводською вулицею.	Б	Печерський район

3	Історична місцевість, промислова зона, житловий масив у цьому районі міста Києва. Розташована на правому березі Дніпра, між Дніпром, проспектом Степана Бандери, вулицями Вербовою і Сім'ї Кульженків.	В	Шевченківський район
4	Район Києва, у якому розміщено кілька університетів, – це гамірний осередок зі студентськими барами, вишуканими ресторанами й художніми галереями, а також продовольчими ятками на великому Бессарабському ринку. Приголомшливі Золоті ворота є копією оригінальної середньовічної брами на вході в місто. Софійський собор відомий вигадливими мозаїками XI ст., а в дзвіниці Михайлівського Золотоверхого монастиря розташовано музей.	Г	Оболонський район
5	Цей район має жвавий транспортний вузол із залізничним вокзалом "Київ-Пасажирський" і міжнародним аеропортом "Київ" (Жуляни). У Державному музеї авіації імені Олега Антонова можна побачити літаки й гелікоптери, а в парку Мамаєва Слобода – відтворене козацьке село з традиційними будинками й садибами. Зеленим ландшафтним парком звиваються стежки.	Д	Солом'янський район

1	2	3	4	5

Завдання 16 з вибором 2 неправильних відповідей

16. Пригадайте характерні ознаки пригодницького детектива і віднайдіть 2 неправильні.

А раптовий неочікуваний поворот подій

Б боротьба головних персонажів зі злом

В поділ персонажів на позитивних і негативних

Г головний персонаж завжди бере на себе відповідальність

Д розкриває внутрішній світ героя, його почуття, переживання

Е призначення для постановки на сцені

Є неочікувана розгадка таємниці; аналіз конфліктів

Ж разом із читачем поступово розкривається злочин

З розслідуванням займається детектив-непрофесіонал

І короткий період охоплення; розкриття таємничих обставин, за яких було здійснено злочин

Й ліричний сюжет; епічний прозовий твір

Завдання 17 – відкрите з короткою відповіддю

17. Завершіть визначення: «Літературно-побутовий жанр, фіксація побаченої, почутої, внутрішньої пережитої події, яка щойно сталася називається ...»

(Відповідь запишіть словом у називному відмінку з маленької літери, кількість клітинок відповідає кількості букв у правильній відповіді)

--	--	--	--	--	--	--	--

18. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання.

ТЕКСТ

Всесвітня організація охорони здоров'я внесла залежність від онлайн- і відеоігор до списку захворювань. Найбільш вразливі перед ігроманією – діти. Так, британська компанія "Чайлд-вайз" підрахувала, що діти від 5 до 16 років проводять за різноманітними гаджетами в середньому 6,5 годин на день. Для порівняння: 30 років тому малеча щоденно переглядала телевізор по три години.

У Британії батьки подарували 9-річній доньці гральну приставку. Через відеогру дитина втратила цікавість до навчання, спорту та балету. Урешті-решт батькам довелося звернутися до психіатра, бо дівчинка через онлайн-гру почала ходити в туалет під себе.

В Україні такі історії – не рідкість. За словами лікарів, три роки тому з підозрою на ігроманію зверталося приблизно 15-20 пацієнтів за рік, водночас протягом 2018-го – майже 50 пацієнтів.

"Проблема у самому вихованні сучасними молодими батьками, тому що замість того, щоб приділяти увагу, їм легше дати гаджет дитині, щоб вона була зайнята ним і не хвилювала батьків. Що треба робити? Треба записувати дитину на секції, займати її тими речами, які їй можуть бути цікавими, окрім комп'ютера", – розповів психолог Святослав Наявко.

Фахівці попереджають: ігроманії легше запобігти, аніжвилікувати. Норма проведеного перед екраном часу для дітей від 2 до 5 років – не більше години на день. Від 5 до 18 років – не більше двох годин, окрім часу, витраченого на навчання. Якщо ж дитина не може подолати самотужки віртуальну залежність і батькам також це не під силу, то якнайшвидше необхідно звернутися до лікаря.

18.1. Скільки часу на добу, безпечно для здоров'я, може проводити 12-річна дитина за комп'ютерною грою?

А 1 годину

Б 1,5 години

В 2,5 години

Г 3 години

18.2. Визначте спільні проблеми в тексті та творі Андрія Кокотюхи «Гімназист і Чорна Рука».

А батьки і діти

Б добро і зло

В злочин і кара

Г порушення законів, правил і їх наслідки

18.3. Оберіть заходи для батьків, які допоможуть дитині звільнитися від ігроманії.

А Грати з дитиною в комп'ютерні ігри з метою контролю часу.

Б Категорично не дозволяти грати в комп'ютерні ігри.

В Привчати дитину дотримуватись розпорядку дня.

Г Мотивувати дитину до занять спортом, у різних гуртках.

Д Ставити умови та оголошувати фізичне покарання за недотримання часу, нормованого для ігор на комп'ютері.

Е Унормовувати години гри на комп'ютері.

Варіант 2

У завданнях 1-10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Віднайдіть серед запропонованих тлумачень те, яке найповніше відтворює суть пригодницької літератури.

А Це вид художньої літератури, яка зазвичай представляє небезпеку або викликає у читача відчуття хвилювання.

Б Це вид художньої літератури, яка зазвичай не представляє небезпеку або не викликає у читача відчуття хвилювання.

В Це вид полемічної літератури, яка зазвичай представляє небезпеку або викликає у читача відчуття хвилювання.

Г Це жанр художніх творів, у якому за допомогою додавання вигаданих уявних елементів створюється світ, відмінний від світу сьогоденного, реального.

2. Визначте жанр твору.

А пригодницький роман

Б пригодницька повість

В пригодницьке оповідання

Г пригодницький детектив

3. Згадайте, у якому класі навчався Юрко Туряниця.

А 6 класу

Б 7 класу

В 8 класу

Г 9 класу

4. Визначте простір твору, де розгортається сюжет.

А сучасний

Б пригодницький

В міліцейський

Г суспільний

5. Укажіть послідовність композиції детективу.

А розвиток дії – зав'язка – кульмінація – розв'язка

Б зав'язка – розвиток дії – кульмінація – експозиція – розв'язка

В кульмінація – розв'язка – розвиток дії – зав'язка

Г зав'язка – кульмінація – розвиток дії – розв'язка – експозиція

Д експозиція - зав'язка – розвиток дії – кульмінація – розв'язка

6. Згадайте улюблену гру Юрка Туряниці.

А шахи

Б доміно

В лото

Г карти

7. Укажіть художню деталь твору, яка є цінною для зв'язку двох століть на тлі української історії.

А місто Київ

Б гімназія

В щоденник

Г свято Покрови

8. У творі Джентльмен – це...

А грайливий кіт

Б веселий папуга

- В вихований чоловік
Г кумедний собака

9. Визначте, якого виду детективу НЕ існує.

- А інтелектуальний
Б психологічний
В гумористичний
Г жіночий
Д молодіжний
Е кримінальний (поліцейський)
Ж дитячий

10. Упізнайте героя за описом: любитель перевдягання і маскуванню, завжди був на боці справедливості.

- А Назар Шпиг
Б Чорна Рука
В Олесь Добрянський
Г Юрко Туряниця

Завдання 11-15 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між назвою та художніми персонажами.

<i>Назва</i>		<i>Художні персонажі</i>	
1	Капітан міліції у відставці	А	Лев Голіцин
2	Залізна Леді. Блоха	Б	Назар Захарович
3	Чорна Рука	В	Класний керівник
4	Воїн-доброволець	Г	Олесь Добрянський

1	2	3	4

12. Установіть відповідність між цитатами та художніми засобами.

<i>Цитати</i>		<i>Художні засоби</i>	
1	-Так на полі треба бути!	А	фразеологізм
2	-Годинник ще потрібен?	Б	риторичне звертання
3	-Фу, молодий чоловіче, - проскрипіла вона, -Фу. Як ви можете в такому вигляді приходити на побачення з панною!	В	риторичний оклик
4	Вперше я почув, як здригається голос дорослого, бувалого в бувальцях чоловіка.	Г	епітет
		Д	риторичне запитання

1	2	3	4

13. Співвіднесіть термін із тлумаченням.

<i>Термін</i>		<i>Тлумачення</i>	
1	дедукція	А	вигадана автором особа, від імені якої в художньому творі письменник оповідає про події і людей.
2	інтрига	Б	метод дослідження, за яким окреме (деталь, факт) пізнається на основі знання загального (кінцевого) результату.

3	оповідач	В	потаємні, переважно непорядні, дії, вчинки, спрямовані на досягнення якої – небудь мети.
4	точка зору	Г	погляд на події і персонажів, ставлення до них, що виявляється у формах оповіді й залежить від того, хто розповідає про події і людей, його участі (чи неучасті) в сюжеті, зацікавленості, часової дистанції тощо.

1	2	3	4

14. Поснайдіть значення зі словами-термінами.

<i>Значення</i>		<i>Слова-терміни</i>	
1	Шибка у вікні, уставлена в раму, яку можна відчиняти для провітрювання приміщення.	А	кухоль
2	Імпульсний маховий, обертальний чи зворотно-поступальний направлений рух ногою, метою якого є досягнення зміни фізичного стану.	Б	фіранка
3	Товстостінний глиняний, металевий, а згодом скляний, посуд з ручкою для вживання напоїв.	В	кватирка
4	Загальне найменування побутових функціонально-декоративних віконних завіс із тканинних матеріалів.	Г	копняк

1	2	3	4

15. Співвіднесіть місцевість і фото.

<i>Місцевість Києва</i>		<i>Фото</i>	
1	Андріївський узвіз	А	
2	Ботанічний сад	Б	
3	Хрещатик	В	

4	Володимирський собор	Г	
5	Михайлівська площа	Д	

1	2	3	4	5

Завдання 16 з вибором 2 правильних відповідей

16. Пригадайте 2 історичні події, які згадуються у творі.

- А Революція Гідності
- Б Жовтнева революція
- В Друга світова війна
- Г Бій під Крутами

Завдання 17 – відкрите з короткою відповіддю

17. Завершіть визначення: "Великий за обсягом прозовий, розповідний художній твір, у якому доля однієї людини пов'язана з життям багатьох інших людей – це...".

(Відповідь запишіть словом у називному відмінку з маленької літери)

--	--	--	--	--	--	--	--

18. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання.

ТЕКСТ

Ігрову залежність ще називають лудоманією. Цей термін означає розлад поведінки, відповідно до якого людина має патологічний потяг до азартних ігор. Ігroman не реагує на зовнішні подразники: прохання рідних, події, які відбуваються навколо нього. Незважаючи на вік, людина не може протистояти бажанню грати безперервно.

Така поведінка зумовлена розладами контролю імпульсів. Людина, яка отримувала величезне задоволення від виграшу, прагне знову і знову переживати подібні сплески емоцій. Лудоманію прирівнюють до таких хвороб як алкоголізм та наркоманія. Якщо вчасно не звернутися за кваліфікованою допомогою, людина може втратити все: друзів, матеріальні цінності та власну особистість.

На жаль, у зоні ризику опиняються діти, підлітки та дорослі. Сучасне суспільство зіткнулося зі справжньою катастрофою, адже від залежності страждають юні особи. У світі відомо

багато випадків, коли молоді люди виснажували себе і навіть помирали перед монітором комп'ютера.

За даними досліджень ВООЗ, кожна шоста дитина чи підліток має певну форму залежності від ігор, а дорослі рідше. Найчастіше причиною появи лудоманії стають стреси та психологічні травми. Люди шукають розраду в іграх, а потім не можуть вчасно зупинитися.

Подолати ігроманію важко, проте цілком можливо. Головне – усвідомити наявність проблеми та звернутися до фахівців. Позбутися ігроманії самостійно дуже складно. Для цього потрібно мати мотивацію та сильну волю.

18.1. Визначте спільну проблему в тексті та творі Андрія Кокотюхи «Гімназист і Чорна Рука».

- А шахрайство і законність
- Б порушення законів, правил і їх наслідки
- В батьки і діти
- Г добро і зло

18.2. Віднайдіть правильні твердження за текстом.

- А Лудоманія – це ігрова залежність, яка позначає розлад поведінки.
- Б Якщо своєчасно не вилікувати ігрову залежність, існує вірогідність втратити життя.
- В Кожна шоста людина має певну форму ігрової залежності.
- Г У вольової людини, залежної від ігроманії, є шанс вилікуватись самостійно.

18.3. Оберіть поради для батьків, які допоможуть дитині звільнитися від ігроманії.

- А Поспілкуватися з дитиною і віднайти першопричину залежності від ігор.
- Б Змотивувати дитину до усвідомлення проблеми і звернутись до психолога.
- В Заборонити користуватися комп'ютером і поставити пароль.
- Г Замінити сучасний мобільний телефон кнопковим, щоб унеможливити доступ до онлайн ігор.
- Д За відмову від онлайн гри виплачувати грошову винагороду.
- Е Спільно проводити час всією сім'єю, подавати особистий приклад здорового способу життя.

Кокотюха «Гімназист і Чорна Рука» Відповіді до тесту.

№	Із вибором однієї правильної відповіді										На встановлення відповідності					Завдання з 2 відповідями	Відкрите ТЗ з короткою відповіддю	Компетентнісно орієнтоване ТЗ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15			
Варіант 1	Г	А	Г	В	Д	Б	Д	А	Г	Г	1-Б 2-В 3-А 4-Г	1-Б 2-А 3-Г 4-В	1-Г 2-В 3-А 4-Б	1-В 2-Г 3-Б 4-А	1-Б 2-А 3-Г 4-В 5-Д	Д, Е	щоденник	18.1. Б 18.2. А, Б, Г 18.3. В, Г, Е
Варіант	А	Г	В	Б	Д	А	В	Г	Ж	А	1-Б 2-В 3-А 4-Г	1-В 2-Д 3-Б 4-А	1-Б 2-В 3-А 4-Г	1-В 2-Г 3-А 4-Б	1-В 2-А 3-Б 4-Д 5-Г	А, Г	повість	18.1. Б 18.2. А, Б, Г 18.3. А, Б, Е

Використані джерела

1. Ігрова залежність чи лудоманія. URL: <https://wz.lviv.ua/life/492355-ihrova-zalezhnist-chy-ludomania>
2. Композиція художнього твору - теорія літератури. URL: https://ukrlit.net/dovidnik_zno/62.html
3. Композиція художнього твору. URL: сюжет, позасюжетні елементи. URL: <https://zno.if.ua/?p=965>
4. Композиція художнього твору. URL: <https://studfile.net/preview/5458358/page:19/>
5. Літературні жанри і стилі. URL: <https://naurok.com.ua/urok---1-tema-literaturni-zhanri-i-stili-115570.html>
6. Презентація до уроку "Детектив як жанр літератури, характерні ознаки жанру. Жанрове розмаїття детективів.". URL: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-na-temu-detektiv-yak-zhanr-literaturi-harakterni-oznaki-zhanru-zhanrove-rozma-ttya-detektiviv-edgar-alan-po-1809-1849-zasnovnik-zhanru-detektivu-u-svitoviy-literatu-25632.html>
7. Психологи б'ють на сполох через ігроманію серед дітей (відео). URL: <https://www.unian.ua/health/country/10160657-psihologi-b-yut-na-spoloh-cherez-igromaniyu-sered-ditey-video.html>
8. Синоніми до слова «злодій»: <https://apostrophe.ua/>
9. Шевченківський район. URL: <https://kyiv-city.com.ua/article/103653-10-faktiv-pro-shevchenkivskiy-rayon>
10. Щоденник. URL: <https://uk.wikipedia.org/>